

С обзиром да спадам у, како се чини, не превише бројну групу оних који фестивал Егзит посећују превасходно мотивисани интересовањем за музику, упркос политичкој димензији која је (на моју велику жалост) одувек била његов саставни део, морам да кажем да мој став према овом фестивалу у основи карактерише подвојеност између сопствених музичких склоности, са једне стране, и анимозитета према идеолошком аспекту читаве приче. Додуше није реч само о политичком анимозитету. Чини ми се да је свака интелигентнија особа имала осећај својеврсне нелагодности (да не кажем стида) већ при првом сусрету са имбецилном пропагандом и њеним ултра-урбаним актерима у својим филозофским налетима ("Мис`им, Егзит је за нас младе начин живота...тај фазон... оно-као, филозофија живота...ако ме капираш...јбте, брате"). Агресивна медијска кампања (под изговором како се младима жели указати „на нешто другачије“) у најбољој агитпроповској традицији покушава да наметне један културни модел као неприкосновен. Ако се томе дода и теза да се „у наше време слушала много боља музика“, прича добија сасвим нову димензију глупости, откривајући (тинејџерску) потребу да се потцрта сопствени значај постављањем једног културног модела на некакав пиједестал и идентификацију сопствене личности кроз припадност одређеној (суп)култури, чиме се одбацује плурализам укуса, који се логично намеће нарочито када је реч о популарној музици, одређеној специфичним контекстуалним факторима. Прича о Егзиту као „српском бренду“ још је бесмисленија, па се њоме овом приликом не бих опширније бавио.

Но, нажалост, и поред свега наведеног, остаје тужна чињеница да Егзит представља једну од ретких прилика да се чује савремена музика која није део некаквог мејнстрима. Додуше, чини се да је Егзит у последњих неколико година и у том погледу изгубио на квалитету, очито подилазећи масовном укусу, пре свега (веома бројне) британске публике. Треба, додуше, да истакнем да се мој увид о томе базира пре свега на музици коју лично највише слушам – у питању су, углавном, различите форме електронске музике – па ипак се чини да је и на основу тога могуће извући закључак који се односи и на Егзит у целини.

Најчешће оптуживан да је запоставио сву осталу музику на рачун „тамо неких ди-џејева и њихове туц-туц музике“, за разлику од времена када си на Егзиту заиста могао и по неколико дана заредом да чујеш квалитетан техно или хаус звук, данас та (омражена) Денс ("ди-џеј") Арена угошћава најчешће ди-џејеве који по свом наступу и музичкој селекцији припадају ултракомерцијалном делу спектрума клупске културе – уметност микса сведена је на најнижи могући ниво, музика на саундтрек за

Пише: Владимир Стојановић
среда, 14 јул 2010 14:15

напијање/дрогирање/провод у клубу – па се поставља питање на који то начин Егзит утиче на образовање музичког укуса и стварање афинитета према „другачијој“/квалитетнијој/ ... музици. И зашто се таква музика, осим по мало супериорнијој продукцији или мастеринг-у, у основи разликује од музике из Гранда. Идејно, и једна и друга музика подилазе масовном укусу младих – у чему нема апсолутно ништа лоше – с тим што нема основа да се онда то проглашава за врхунско уметничко достигнуће. Наравно да је „уметничка вредност“ сваког музичког дела врло релативна, а када је реч о не-уметничкој музици њу је могуће сагледавати скоро искључиво у односу на музичку традицију из које дело потиче или на коју се ослања, у оквиру које се успостављају одређени стилски критеријуми, који су веома релативни, али је, опет, тешко порицати да они ипак постоје у неком облику. У том смислу, у односу на те и такве критеријуме, музика која данас може да се чује на Егзиту, за разлику од пре само неколико година, варира од отужне до осредње, уз, мора се признати, неколико заиста часних изузетака.

Па ипак, када читавој ствари приступити без превише очекивања, сагледавајући је врло селективно без икаквих илузија у то да Егзит следи било какав музички концепт, мора се признати да је овогодишњи фестивал имао (барем из моје перспективе) пар блиставих момената. Треба да нагласим да је приказ који следи писан на основу наступа које сам посетио, па је, сходно томе, неklasичан у том смислу да сам селекцију вршио према личним музичким афинитетима (осим Мике, Дејвида Гете (David Guetta) и Миси Елиот (Missy Eliot) које сам посетио силом прилика), а не према степену медијске пажње која прати одређене музичаре.

Првог Дана на "Мејн Стејџу" наступили су врло добри Ел-Си-Ди Саундсистем (LCD Soundsystem), за који бих рекао да доста одскаче од клишеа британске денс-панк сцене, Мика, одлични вокалиста чији је наступ исијавао „веселом“ енергијом и преко границе подношљивости, и на крају, фантастични Ди-џеј Шедоу (DJ Shadow) који је одушевио како визуелним делом наступа, тако и огромним искуством за ди-џеј пултом у које, додуше, нико није ни сумњао. Дабстеп сетови Пластишена (Plastician) и Чефала (Chefal) оставили су бледунав утисак пре свега заваљујући озвучењу које није адекватно за ову врсту музике. "Нарруновисад Stage", резервисан за електронску музику, угостио је музичаре са култне британске издавачке куће Ворп (Warp), од којих је једино Тим Егзајл (Tim Exile) фасцинирао својим живим наступом, пружајући незаборавно искуство свим љубитељима „интелигентнијег“ техно звука који негује та етикета.

Другог, по мени, најбољег дана Егзита, на Мејн Стејџу, дигитал-хардкоре бенд Атари Тинејџ Рајот (Atari Teenage Riot) изнео је своју ретро-футуристичку фузију хардкора и 8-бит звука (музика инспирисана звуковима старих (8-бит) компјутерских игара). На "Денс Арени" немачки трио Модерат имао је феноменалан живи наступ, а својим оригиналним музичким концептом су показали да се потенцијал техна набијеног футуристичким емоцијама не исцрпљује у подражавању џез-меланхолије детроитских класика. За нас који годинама ишчекујемо микрохаус дона, Рикарда Виљалобоса (Ricardo Villalobos), његов наступ је, иако ни приближан најбољим издањима, ипак оставио веома пријатан утисак. Дугачки лупови и грандиозне (али понекад мало кабасте) ритмичке конструкције креирају током микса специфичну атмосферу и делују помало дезоријентишуће на осећај протока времена. На Хепиновисад Стејџу, дабстепер Пинч (Pinch) подсетио нас је зашто смо почели да слушамо ту музику нудећи мрачнији и тврђи звук из 2005. уз повремене, за њега карактеристичне 4/4 техноидне испаде.

Трећи дан на Мејн Стејџу обележили су наступи британских њу рејв пулена Клексонса (Klaxons) који су придобили публику пре свега добро познатим хитовима са првог албума, музиком која на фантастичан начин спаја елементе ране рејв музике (сирене и синтисајзере – уз нагласак на чувени "хувер" звук) са гитарским фанки деоницама. После њих наступили су и норвешки електроничари Ројксоп (Røyksopp) и очајна Миси Елиот. На Денс Арени француски суперстар Дејвид Гета прокоцкао је потенцијал ултракомерцијалних хаус хитова у „покушају“ да их миксује, па је на тај начин сморио и најмање захтевну масу.

Четвртог дана на "Мејн Стејџу" наступили су култни амерички бенд Фејт-ноу-мор (Faith No More) (с обзиром да ме њихова музика заиста не дотиче не би имало смисла да коментаришем наступ, мада фанови сматрају да није ни близу ономе у Београду), као и британски састав Кемикал Брадерс (Chemical Brothers), чији је живи наступ, осим пар одличних момената, ипак оставио утисак просечности. На страну масовно разочарана публика са вишком енергије која је дошла да се искаче уз хитове, а добила суптилне музичке трипове „алхемичара“ из Манчестера и, рекао бих, већ помало декадентно истрајавање на психоделичном и контемплативном аспект биг-бит музике (изразито психолошки обојеном рејв естетиком и колективном свешћу из средине деведесетих), који је све теже (ре)актуелизовати. Са друге стране, на Хепиновисад stage-у легендарни

Ди-Бриџ (D-Bridge) оправдао је свој култни статус у свету драм-ен-бејса, својом веома актуелном продукцијом која представља фузију дабстепа и драм-ен-бејса, али пре свега феноменалним ди-џеј сетом, еклектичном селекцијом из које се јасно читава свест о току микса, производећи једну врсту чисте музичке еуфорије која се врло ретко виђа на овдашњим журкама, чиме је показао шта значи бити врхунски мајстор у свом послу.

И поред личног анимозитета према многим стварима које окружују овај фестивал, не могу да порекнем да ћу поједине наступе са овогодишњег Егзита памтити као изразито позитивно искуство (што је у великој мери последица „среће“ у мом случају – чињенице да у извесној мери пратим британску музичку сцену, као и чињенице да ме највише интересује електронска музика). Ипак, с обзиром да нисам неко кога може да „поткупи“ неколико вечери доброг музичког провода, не могу да не поставим питање да ли је фестивал овог обима заиста потребан нашој земљи. Зар не би било много практичније подржавати организовање мањих музичких фестивала много уже програмски конципираних, који би окупљали музичаре и публику сличних усмерења, фестивала који би захтевали много мању али флексибилнију организацију, што би отварало могућност да се акценат стави на музички садржај уместо на велике медијске кампање, а што је, уосталом, и пракса у већини европских земаља. Можда, али изгледа да овај и овакав фестивал неком много више одговара из других разлога; поред тога што отвара могућност за финансијске малверзације, он погодује и друштвеној атмосфери у којој се музички укус инструментализује у политичке циљеве, он отвара могућност да суштинска категоризација музике буде она која одваја „нас“ и „њих“, тј. „страну“ и „домаћу“ музику, да се повуче нека демаркациона линија која најмање има везе са самом музиком а највише са, својевремено доста потенцираном, поделом на Прву и Другу Србију. Данас се заправо све више намеће мисао да смо чувене речи које је својевремено изрекао Дајнамајт МС (Dinamite MC) требали схватити као неку врсту упозорења – „Serbia are you ready for the future?“ („Србијо да ли си спремна за будућност?“)